

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa J.S.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej
w B. Oddział Elektrownia B. w R.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2025 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie
Trybunalskim z dnia 20 marca 2023 r., sygn. akt V Pa 47/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego P. S.A. w B. Oddział Elektrownia B. w R. na rzecz powoda J.S. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z 20 marca 2023 r. oddalił apelację pozwanego P. Spółce Akcyjnej w B. Oddział Elektrownia B. w R. od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z 18 października 2022 r., który przywrócił powoda J.S. do pracy po rozwiązaniu umowy o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż Sąd pierwszej instancji słusznie uznał, że pozwany pracodawca nie wskazał w oświadczeniu skierowanym do powoda zarzutów, które pozwoliłyby przypisać jego zachowaniu cechy rażącego niedbalstwa, tym bardziej zaś winy umyślnej, a tylko takie działania powoda mogłyby stanowić uzasadnioną podstawę rozwiązania z nim umowy o pracę bez wypowiedzenia. Przyczyny zdarzenia (pożaru) były złożone, składały się na nie: określona organizacja pracy w Elektrowni, zmieniona dopiero po wypadku, co było w gestii kierownictwa, niewystarczające zabezpieczenie pracownicze na odcinku, na którym doszło do pożaru (powód zobligowany został bowiem zarówno do mycia rozległej i wyjątkowo zanieczyszczonej w tym dniu galerii nawęglania, do tego w czasie trwającego nawęglania oraz do reagowania na bieżące usterki w postaci krzywobieżności), zakres i sposób nadzoru, a także brak jednoznacznych rozwiązań i regulacji dotyczących w szczególności wyłączania czujek przeciwpożarowych na czas sprzątania i trybu uruchamiania przenośnika w przypadku krzywobieżności. Dokonując oceny przyczyn nie można również nie dostrzec wadliwości akcji gaśniczej, w czasie której brak było dostępu do kluczy do stacji zaworowej, nadto doszło do awarii autopompy i samochodu. Wobec stwierdzonej przez Sąd wadliwości rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia, Sąd Rejonowy prawidłowo przywrócił powoda do pracy, zarzuty apelacji naruszenia art. 52 k.p. były bezzasadne.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika:

a) z rozstrzygnięcia przez Sąd II instancji wyłącznie na podstawie części materiału dowodowego, a to nieuwzględnienia Kroniki zdarzeń przenośnika G-21 i zawartego w niej automatycznego zapisu z pracy przenośnika G-21 stanowiącego główny i jedyny zapis z działania przenośnika z dnia pożaru, przy czym zapis ten jest zapisem automatycznym z systemu i stanowi obiektywny i niepodważalny dowód na działanie przenośnika G-21 w dniu zdarzenia (jego pracę, zatrzymania i momenty powstania krzywobieżności) oraz nieuwzględnienie Instrukcji Eksploatacji - Szczegółowej instrukcji eksploatacji urządzeń nawęglania bloku 858 MW, stanowiącej dokument obowiązujący u Pozwanej w dacie zdarzenia, z którego w

sposób bezsprzeczny wynikał obowiązek zachowania co najmniej 15/20 minutowej przerwy przed kolejnym załączeniem przenióska do pracy, podczas gdy te dowody w sposób oczywisty wskazują na przebieg zdarzeń z dnia pożaru tj. kolejno występujące krzywobieżności, momenty ponownego załączania przenióska do pracy, czy niemożliwości wykonania obchodu przenióska przez Powoda, zaś Instrukcja Eksploatacji w sposób oczywisty wskazuje na obowiązek zachowania co najmniej 15/20 minutowej przerwy przed załączeniem przenióska do pracy, która to przerwa w dniu pożaru przez Powoda nie została w ogóle zachowana, mimo występujących w tym dniu krzywobieżności, a mimo tego dowody te nie stanowiły podstawy rozważań Sądu; a ponadto, poprzez wadliwe uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia tj. poprzez brak wskazania przez Sąd II instancji przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej ww. Kronice zdarzeń przenióska G-21 i zawartemu w niej automatycznemu zapisowi z pracy przenióska G-21 oraz Instrukcji Eksploatacji - Szczegółowej instrukcji eksploatacji urządzeń nawęglania bloku 858 MW. W obliczu braku odniesienia się przez Sąd do dowodów nie jest możliwe stwierdzenie czy i na jakich podstawach dokumenty te zostały uznane przez Sąd II instancji za niewiarygodne i pozbawione mocy dowodowej;

b. z nierozpoznania przez Sąd II instancji wszystkich zarzutów apelacji, w zakresie w jakim Pozwana zarzuciła Sądowi I instancji naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd I instancji materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem przez Sąd I instancji Kroniki zdarzeń przenióska G-21 i zawartego w niej automatycznego zapisu z pracy przenióska G-21, podczas gdy wynika z nich rzeczywisty przebieg zdarzenia z dnia pożaru z uwzględnieniem występowania poszczególnych krzywobieżności oraz momentów ponownego załączania przenióska do pracy, a dowód ten w zestawieniu z bilingiem z rozmów telefonicznych pomiędzy nastawnią a pomieszczeniem socjalnym, który Sąd uznał za wiarygodny, jednoznacznie potwierdza, że niemożliwe było w tak krótkim czasie sprawdzenie przenióska przez Powoda i drugiego obchodowego, co było obowiązkiem Powoda; a także w zakresie w jakim Pozwana zarzuciła Sądowi I instancji dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego oraz brak wszechstronnego rozważenia

przez Sąd I instancji materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem przez Sąd I instancji Instrukcji Eksploatacji - Szczegółowej instrukcji eksploatacji urządzeń nawęglania 858 MW, podczas gdy wynika z niej, że nie wolno uruchamiać urządzeń bez zachowania wymaganej przerwy między kolejnymi załączeniami przenióska tj. 15/20 minut od ostatniej próby załączenia, co oznaczało, że przerwa ta umożliwiała przeprowadzenie Powodowi pełnego obchodu, a Powód nie dostosował się do tego obowiązku uruchamiając przenióska zaledwie po przerwie wynoszącej 3 minuty 33 sekundy (co wynika z Kroniki pracy przenióska G-21);

Nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4) k.p.c., wynika z rozpoznania przez Sąd II instancji sprawy w postępowaniu odwoławczym od wyroku Sądu I instancji w składzie jednego sędziego, podczas gdy Sąd II instancji zobowiązany był do rozpoznania przedmiotowej sprawy w składzie trzech sędziów na podstawie art. 367 § 3 k.p.c., który jednocześnie stanowi przejaw zasady zagwarantowanej w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd; tymczasem jednoosobowy skład Sądu ustalony na podstawie art. 15zzs ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, stanowi pogorszenie wskazanych standardów konstytucyjnych, gdyż prawo do sądu z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP to nie tylko prawo dostępu do sądu, ale również prawo do rzetelnego procesu. Zasada kolegalności w postępowaniu odwoławczym stanowi jedną z naczelných zasad wymiaru sprawiedliwości i gwarancję takiej właśnie rzetelności i sprawiedliwości procesu, gdyż kolegalny skład sądu zapewnia z założenia wyższy standard orzeczniczy, daje gwarancję wydania obiektywnego i bezstronnego rozstrzygnięcia dzięki wielości doświadczeń członków składu orzekającego. Kolegalność umożliwia wzajemną kontrolę poszczególných członków zespołu i dzięki temu zwiększa prawdopodobieństwo wydania słusznego i sprawiedliwego rozstrzygnięcia. Ma to szczególne znaczenie właśnie w sprawach poddanych ponownej weryfikacji w wyniku złożenia środka zaskarżenia. Zasada kolegalności składu sądu odwoławczego stanowi więc immanentną część konstrukcji postępowania

sądowego a przez to także prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a jego wyrazem w przepisach postępowania cywilnego jest właśnie art. 367 § 3 k.p.c. W konsekwencji, w sprawie doszło do rozpoznania sprawy w II instancji przez skład sprzeczny z przepisami prawa i dopuszczenia się uchybienia stanowiącego o nieważności postępowania.

Powód wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony. Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona – art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący poprzestaje we wniosku (także w podstawie kasacyjnej) na zarzutach naruszenia prawa procesowego, co nie jest wystarczające do stwierdzenia, że spełnia się szczególna podstawa przedsądu. Podkreśla się to, gdyż skargę kasacyjną wnosi się od prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji, które ma podstawę faktyczną i materialną. Z kolei w skardze i we wniosku nie odnajduje się zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, zaś Sąd Najwyższy nie jest kolejną, zwykłą instancją odwoławczą.

Zauważyć należy, że w skardze kasacyjnej istotna jest konstrukcja podstaw kasacyjnych z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Miarą zasadnej podstawy kasacyjnej (*a contrario* art. 398¹⁴ k.p.c.) są zarzuty materialne i procesowe wskazane w podstawach kasacyjnych, przy czym w przypadku rozstrzygnięcia materialnego, znaczenie mają przede wszystkim przepisy prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), gdyż to prawo materialne określa obowiązek i uprawnienie stron sporu oraz zakres postępowania dowodowego koniecznego dla wyjaśnienia sprawy i wydania rozstrzygnięcia. Tym samym uchybienia proceduralne mają znaczenie, jeżeli mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Jak wyżej wskazano, o wyniku sprawy decyduje prawo materialne. Skoro miarą oceny zasadności skargi kasacyjnej są zarzuty podstaw kasacyjnych z

art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., to miara ta jest tym bardziej aktualna w odniesieniu do zarzutów szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jako że znaczenie ma nie sama zasadność zarzutów podstaw kasacyjnych, lecz dopiero oczywista zasadność zarzutów podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Brak odesłania we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do prawa materialnego nie pozwala na rozstrzygnięcie, że uchybienie przepisom art. 382 bądź art. 378 § 1 k.p.c. miało istotny wpływ na wynik sprawy. Na etapie przedsądu nie rozpoznaje się zarzutów podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), jako że stanowią odrębną część skargi kasacyjnej i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie zastępują zatem zarzutów podstaw przedsądu, w tym również szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna podstawa przedsądu ma na uwadze indywidualny interes strony w przyjęciu jej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nie spełnia się również podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104), której nadano moc zasady prawnej, Sąd Najwyższy uznał, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.), ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

Istotne jest jednak, że według Sądu Najwyższego przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia i wiąże się z oceną skutków orzeczeń wydanych od dnia 26 kwietnia 2023 r. w składach jednoosobowych, gdy w świetle Kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 45 Konstytucji RP właściwy był skład kolegialny. Uznanie wszystkich orzeczeń wydanych do dnia 26 kwietnia 2023 r. w składzie, o którym mowa w art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej, za dotknięte nieważnością z uwagi na naruszenie prawa strony do sądu

wskutek wydania orzeczenia przez sąd orzekający w składzie jednoosobowym, zostało ocenione przez Sąd Najwyższy za niepożądane ze społecznego punktu widzenia. Zmuszałoby bowiem wielu obywateli do ponoszenia kosztów i trudów ponownego rozpoznawania spraw lub powtarzania postępowań już zakończonych niezależnie od tego, czy z perspektywy prawa materialnego rozstrzygnięcie było rzeczywiście wadliwe. Tak więc nie można uznać, że w sprawie występuje sugerowana przez stronę skarżącą przesłanka nieważności postępowania, gdyż zaskarżony skargą kasacyjną wyrok zapadł przed dniem 26 kwietnia 2023 r.

Z tych względów odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 1, § 10 ust. 4 pkt 2 i § 21 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

M.D.